

УДК 1:[316.7:316.324.8]:378

НІКІТЕНКО В.О.,

начальник відділу міжнародних зв'язків,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри іноземних мов

Запорізька державна інженерна академія

(Запоріжжя, Україна) E-mail:vitalina2006@ukr.net

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОЦІННОСТЕЙ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ НАУК

В статті дається аналіз методики викладання геоцінностей у процесі вивчення соціогуманітарних наук, зокрема таких як, соціальна філософія, культурологія, психологія, соціологія, історія та інші, які мають ряд підрозділів і субструктурних елементів соціогуманітарних наук. Кожна з вище перерахованих

наук вивчає свої специфічні особливості геокультури, яка об'єднує іноземних студентів, проте вносить свій певний національний колорит. Саме культура є тим об'єднавчим механізмом, який може згуртувати іноземних студентів і інтегрувати їх у певну спільноту.

Ключові слова: культура, геокультура, планетарна культура, соціогуманітарні науки, планетарна спільнота, іноземні студенти, методика викладання, національний колорит

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Методика викладання геоцінностей іноземним студентам у процесі вивчення соціогуманітарних наук використовує такі категорії як геоцінності, геокультуру і геополітику, що представляють собою детермінанти спонтанних інтегративних-дезінтегративних процесів. Тому треба звернутися до філософських, культурологічних, історичних, політологічних, соціологічних, психологічних, аксіологічних праць дослідників і інших джерел накопиченої інформації, оскільки саме вони й подають, кожна зі свого кута зору, геологічний характер сучасних перетворень планетарної спільноти. Культура є поняттям складним і тому, задля її ретельного дослідження необхідно застосувати якомога більше наукових підходів, оскільки у такому випадку ми зможемо відтворити найбільше і найглибше різні атрибутивні риси предмету дослідження і проходить через всі соціально-гуманітарні науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми

Основна мета дослідження полягає у виявленні методики викладання геоцінностей іноземним студентам у процесі вивчення соціогуманітарних наук.

Для вирішення основної мети сформульовано ряд дослідницьких

Методика викладання геоцінностей іноземним студентам у процесі вивчення соціогуманітарних наук

завдань:

- визначити саморозгортання культури у процесі вивчення соціогуманітарних наук;
- розкрити вплив культурології на формування свідомості іноземних студентів;
- проаналізувати психологічні дослідження культури і геокультури, включаючи етнопсихологію;
- показати роль соціології культури у становленні свідомості іноземних студентів;
- обґрунтувати роль геокультурних цінностей як об'єднуючих у певні соціальні товариства і спільноти;
- показати роль геокультури релігії, яка обіймає аналіз конфесіональної карти світу, розповсюдження релігійних обрядів і традицій.

Виклад основного матеріалу.

Класична філософія, сучасна соціальна філософія і філософія культури віддзеркалюють процес ціннісного аспекту процесів глобалізації і дефрагментації планетарної спільноти завдяки висвітленню проблем саморозгортання планетарної культури, що цікаво буде іноземним студентам, які приїхали в нашу країну. Усвідомлення ролі культури в житті людини і суспільства в цілому поставило під питання концепції, що абсолютизували роль економічного або політичного фактору. Більш того, стало очевидним факт того, що самі по собі економіка і політика в певній мірі визначаються культурою. Одні й ті самі форми економічного і політичного життя функціонують по-різному в суспільствах із різним типом культури. Крім того, саме культурні особливості частіше за все народжують ті чи інші форми політики та економіки. Характером культури визначається механізм запозичення певним суспільством тих чи інших форм життєвої організації у інших суспільств.

Культурологія як наука про культуру також здатна пролити світло на її місце і роль, а також теоретично відтворити реальний стан і трансформацію планетарних цінностей з позицій їх місця і ролі у інтеграційних-дезінтеграційних процесах сучасного соціального світу. Трансформація філософії культури у культурологію відбувалася шляхом переходу від культурологічних роздумів до проведення конкретних культурологічних досліджень, що дозволило відкрити майже весь спектр існуючих типів культур, перейти від рефлексивних форм усвідомлення культури до описативних. Культурологія як наука безпосередньо пов'язана із археологією культури, виявляє її генезис функціонування і розвиток, розкриває засоби культурного наслідування і стійкості. Функціонування культурології відбувається на трьох рівнях, що включає зберігання культурного надбання, базових основ певної культури, що іноді криються за певною обгорткою, процес культурного поновлення знань, задля якого необхідні інститути поновлення знань, інноваційні впливи на «над» культури та культурна трансляція, що включає в себе процес так би мовити культурної

матеріалізації.

Зазначені рівні дослідження культури характеризуючи її в широкому спектрі формотворення (наука, техніка, мистецтво, філософія, релігія, політика, економіка) у той самий час дозволяють виявити структуру, засіб діяльності, цілісність геокультури і несе в собі постановку завдання збереження цілісності та його концептуальне рішення. Генезис геокультури і її функціонування та розвиток є предметом наукової культурології, а її завдання – вибудувати генетику культури, яка не лише пояснює історико-культурний процес, а й прогнозує його та навіть керує ним. Завдання, які культурологія ставить перед собою перш за все включають в себе виявлення генетичного коду культурних явищ, що є відповідальними за збереження та передачу культурного досвіду. Крім того, культурологія безпосередньо займається дослідженням факторів, що негативно впливають на процеси культурного розвитку, виробляючи програми їх усунення. Не менш важливим для наукової культурології є процес реконструкції різних типів культури із допомогою різноманітних методів, включаючи і палеантропологічну практику. Підсумовуючи, слід зазначити, що культурологія в рамках дослідження культури націлена на конкретні форми культури, спираючись на певний матеріал та базуючись на історичній фактології. Таким чином, культурологія, як відносно самостійна гілка пізнавального процесу, не тільки сама визріла і стала самостійною, а й розкрила генетичний код цивілізації, стала потужним інструментом вивчення майбутніх форм буття світової спільноти, що об'єднується під тиском інформаційного чинника у всесвітнє глобалізоване суспільство.

Психологічні дослідження культури і геокультури – досить нова галузь сучасної гуманітарної науки, виникнення яких у другій половині ХХ сторіччя пов'язане із проблемами відображення культурою внутрішнього психічного світу людини. Культури психологія – область психології, завданням якої є пояснення різних сторін людської культури (мистецтва, релігії, мови, економіки, суспільства тощо) із психологічної точки зору. Зазначені дослідження в контексті культури сприяють формуванню та розвитку особистості як суб'єкта культурної діяльності, дозволяють зрозуміти, яким чином людина здатна внести зміни в процес пізнання та інтерпретації культурних явищів та процесів. Досліджуючи культуру, психологія вивчає особистість в її функції творця та споживача культури, аналізує механізми соціалізації та інкультурації індивідуума, займається проблемами генези людської індивідуальності в культурному і геокультурному просторі. В культурологічному контексті завданням психології культури є дослідження творчості як наукової галузі, аналіз тенденцій формування і розвитку національної культури, культура еліт, вивчення творчого процесу в контексті діалогу цивілізацій. Щодо історії психології, то ця галузь є актуальною як та, що досліджує розвиток психіки в історико-логічному процесі, відновлюючи зв'язок із духовною і

матеріальною культурою світових цивілізацій, визнаючи зв'язки із часово-просторовим аспектом геокультури.

Етнопсихологія як взагалі невід'ємна частина досліджень в рамках геокультурної проблематики, оскільки вона пов'язана із вивченням психіки особистості з огляду на етно-національний аспект, тобто закономірності формування і діяльності національної свідомості, виявлення націонал-етнічних стереотипів, особливості психологічної поведінки в середині етнічних груп, культурно-побутові стосунки між етносами, народностями – це все завдання етнопсихологічних досліджень. Тут ми вбачаємо позитивний вплив теоретичних наробок наукової школи вітчизняного дослідника В.Б.Євтуха.

Історична психологія досліджує психологічні особливості формування і розвитку пізнання, світосприйняття, досвід засвоєння особистістю звичаїв і ритуалів та інших культурних традицій зауважуючи на різні історико-культурні епохи. В фокусі уваги історичної психології і специфіка етнічних стереотипів в умовах монокультури окремих регіонів, і закономірності соціогенезу вищих психічних функцій в їх загальному історичному розвитку, і особливості побудови свідомості в різних суспільно-економічних формаціях. Підсумовуючи, слід зробити висновок, що психологічні дослідження культури є необхідними і актуальними, оскільки безперечним є той факт, що культура заперечує поведінку людини, забезпечуючи її гармонійний розвиток як цілісної особистості.

Історія культури також є продуктивним джерелом у цій науково-пошуковій роботі, оскільки «культура взагалі існує лише в історії, то філософія культури в багатьох пунктах співпадає із філософією історії і навіть часто ідентична із нею». Зазначений науковий підхід дослідження культури є своєрідним симбіозом історичної науки і культурологічної, в контексті якого досліджуються явище і процеси, що пов'язані з розвитком та взаємодією всіх аспектів людської діяльності, які мають безпосереднє відношення до культури. Предметом досліджень зазначеного наукового підходу є ціннісний світ історичних епох, індивідів та інших носіїв історичного процесу. В рамках історії культури склалась своя власна періодизація, що дозволяє чітко ідентифікувати культурологічні процеси, а саме: Первісна культура, період існування якої до 4 тис. до н. е.; культура стародавнього світу 4 тис. до н. е. – 5 в. н.е.; середньовіччя (V-XIV ст.); культура Ренесансу або епохи Відродження; культура Нового Часу (кінець XVI — XIX ст.); культура Новітнього Часу (кінець XIX ст. – до теперішнього часу). Історична типологія культур – класифікація культур за типом, визначення їх місця в культурно-історичному процесі наводять й інші словники, наприклад, «Філософський словник соціальних термінів» за редакцією В.П. Андрущенко. До детального дослідження історичних типів ми повернемося в наступних розділах.

Соціологія культури є ще одним з найбагатшим джерелом знань про культуру, що можна використати у процесі оволодіння геокультурою і

геоцінностями. Дана галузь знань стверджується на основі застосування методів соціології до пояснення розвитку і функцій культури, причому береться до уваги, що в основі культури знаходиться форми суспільної організації людських груп, її носіїв. Як особлива відокремлена галузь, соціологічної науки соціологія культури виникла в 70-х рр. ХХ ст., народившись в Західній Німеччині та Франції. Базовими методологічними принципами атаки ідеї щодо соціології як емпіричної науки про культуру (М. Вебер), дослідження динаміки культурних об'єктивацій (Г. Зіммель), аналіз соціології знання та теорії ідеології (К. Мангейм). Першопричиною виникнення соціології культури слід вважати обмеженість позитивістської соціології, що не здатна аналізувати складні процеси в житті особистості не оминаючи і духовну сферу, науку, мистецтво, релігію, ідеологію тощо. Провідне завдання соціології культури – дослідження зв'язку змістовних конструкцій із певними соціальними умовами, а також аналіз їх динаміки.

Соціологія культури висвітлює в соціологічному аспекті історико-культурний потенціал, що було накопичено іншими культурологічними дисциплінами із метою дослідження впливу ідей на соціальну структуру суспільства, на соціальні інститути, соціальні рухи, на динаміку і характер соціокультурного розвитку. Соціологія як науковий підхід до культурологічного дослідження магістрально націлена на дослідження генезису та історичних трансформацій різних культурних форм. Предметом соціології культури слід вважати безпосередньо саму культуру як складний соціальний організм, який демонструє соціальні відносини, спрямовані на створення, засвоєння, збереження та поширення ідей, предметів, ціннісних орієнтацій із допомогою яких забезпечується взаєморозуміння людей в різних соціальних ситуаціях. Якщо розглядати культуру як другу природу людини, то слід зазначити, що вона породжується матеріальними, інтелектуальними естетичними потребами людини, практичними інтересами різних соціальних груп та індивідів.

Досліджуючи культуру, соціологія активно досліджує тенденції культурного розвитку суспільства, тобто виявляє вплив науково-технічного прогресу на духовні цінності, досліджує соціально-культурні наслідки урбанізації, вплив мас-медіа на соціалізацію особистості. Соціологія культури фіксує зміни національних, духовних, сімейних, побутових відносин, що викликані найрізноманітнішими соціальними процесами в суспільстві. Основними змістовними складовими соціології культури слід вважати наступні: а) соціокультурні норми, що регулюють відносини в соціальних спільнотах та в суспільстві в цілому; б) процеси культурного життя та соціальні фактори і організми, що їх визначають; в) способи створення, збереження і передачі об'єктів культури; г) технологія функціонування елементів соціосистеми; д) особливості форм культурного життя різних соціальних спільнот та суспільства в цілому з огляду на кожний етап його розвитку; е) конкретний вклад тієї чи іншої спільноти в розвиток

культури; ж) рівень культури певних соціальних спільнот.

Отже, досліджуючи культуру як соціосистему, соціологія в якості одиниць аналізу використовує стійкі культурні утворення, а саме: соціокультурні зразки, уявлення, цінності та норми. Якщо звернутися до структурних принципів соціології культури, то американська модель є наступною: а) поняття та відчуття, що містяться в мові і допомагають людям впорядковувати свій досвід задля орієнтації в світі, що оточує. Крім того, безперечним є той факт, що мова є основним засобом передачі культури; б) відносини. Культура не лише із-за допомогою термінів описує із чого світ складається, а й вказує на зв'язок різних явищ у часі і просторі і прогнозує результат зазначеної взаємодії; в) цінності — це ті цілі, до яких, за думкою більшості, слід прагнути; г) норми, тобто ті правила, які визначають поведінку людини в суспільних відносинах.

Аксіологія культури, як нова культурфілософська дисципліна, що являє собою ціннісне вчення про культуру і одночасно філософське вчення про культурні цінності здатна збагатити наші уявлення про геоцінності і механізми їх формування, функціонування і розвитку у сучасному геопросторі. Відмітимо, що аксіологія (від грец. ахія – цінність та logos – слово, вчення) — вчення про цінності, дослідження змісту, типів, критеріїв цінностей. Аксіологія – теорія цінностей, що з'ясовує і досліджує якості та властивості предметів, явищ, процесів, які здатні вдовольняти потреби, інтереси, й бажання людей. Функція аксіології як філософської дисципліни полягає у з'ясуванні цінностей як певних смислоутворюючих засад людського буття, які зумовлюють спрямованість та мотивування життєдіяльності особистості (ціннісні орієнтації).

Саме вона, аксіологія, призвана розв'язати цілу низку теоретичних і методологічних проблем, що виникли за умов дослідження культури в кінці ХХ ст. і перш за все – відродженні суспільного інтересу до ціннісної проблематики, і у першу чергу, до геокультури і головного її чинника — геоцінностей. Наполегливе мусування самого поняття «цінність» із різними епітетами (економічні, правові, моральні, естетичні, загальнолюдські, соціальні, духовні цінності) в мас-медіа ввело узагальнено цій термін у людській свідомості (масово). Новий вихід на світову суспільну арену ціннісної проблематики потребує перш за все переосмислення базових принципів та доведення до системи всієї сукупності знань про культурні цінності. Культурні цінності є носіями і провідниками духовних початків до сфери людської свідомості і у зворотному шляху. Актуальність дослідження культурних цінностей полягає в тому, що саме вони(культурні цінності) відділяють людське життя від біологічного існування. Людина усвідомлюючи свою відмінність від інших живих істот на землі реалізує себе в цінностях у вигляді життєвих цілей і ідеалів.

Крім того слід зазначити, що саме цінності визначають безпосередньо смисл людського буття, оскільки саме вони виявляються ядром внутрішньої і зовнішньої культури людини і суспільства. Тому, на сучасному стані,

вдаючись до аксіологічного дослідження геокультури доцільно говорити не про визначення поняття «культура» взагалі, а лише шукати смислової основу змістового ядра — геоцінностей. Саме такі геномами/ядрами нової, за загальною згодою планетарної спільноти — інформаційної цивілізації є загальнолюдські та духовні цінності, наприклад такі як віра, надія, любов, совість. Визначаючи центральне поняття науки — «цінність», слід зазначити його так звану «невловимість». Культура як сукупність уявлень про цінності та ідеали не лімітована окремою сферою суспільного життя, а здатна охопити різні сфери, що регулюють вплив на різні види діяльності людини.

По-перше, геокультура як явище зародилося давно, але її буття не носило тотального характеру, оскільки її носієм були окремі, навіть видатні особистості, наприклад, філософи або военначальники такі як, наприклад, Олександр Македонський, Наполеон та ін. І тільки на початку XXI століття процес їх формування набрав критичної потужності і почав проявлятися поряд зі становленням онтологічної, організаційної і інформаційної єдності світової спільноти.

По-друге, предмет дослідження потребує використання досягнень усіх вищеперелічених підходів, оскільки тільки інтегроване знання про нього може з достатньо високою мірою вірогідності пояснити процес породження геоцінностей, функціонування геокультури і їх продукт – геополітику, а також сприяти науковому прогнозуванню подальшому розвитку світової спільноти у парадигмі спонтанних інтегративних-дезінтегративних процесів, що притаманні сучасним перетворенням структури планетарної спільноти.

По-третє, аналіз наукових підходів до геокультури довів що вона має смислові, ціннісні, психологічні, соціальні, політологічні характеристики, що проявляють ціннісно-смислову матрицю планетарного життя у просторово-часовому вимірі; вона стає більш помітною і більш впливовою на життеустрій планетарного людства. Геоцінності – це лише один із елементів цього природного руху розумної живої речовини.

По-четверте, посилення прояву явища спостерігається по шкалі часу завдяки значному зростанню просторового континіуму протягом тривалого часу, а з наростанням нині глобалізаційних тенденцій слід очікувати агресивного прояву її організаційних властивостей у формі інтеграційно-дезінтеграційних процесів і негативних психологічних наслідків серед локалізованих суб'єктів культурно-історичного процесу, що не готові морально сприймати становлення всесвітнього громадянського суспільства, чіпляються за власні етнонаціональні цінності, наприклад, шаріат, не розуміють головних тенденції саморозгортання планетарної спільноти – оволодіння інтелектуальною енергією, формування космополітичної свідомості і адекватного їй світогляду, створення інтелектуальної цивілізації і, на кінець, вихід людства за межі планетарного буття.

Культурна географія, яка є цікавою для іноземних студентів, зовсім молода наука для нашої країни і досить часто вона натикається на

неприйняття, нерозуміння, долаючи забобони, особливо зі сторони географів. Культурна географія має величезне значення як наукове, так і практичне, як нова гуманітарна наука та дисципліна, оскільки є одним провідних методів дослідження геокультурного поля, вивчаючи семантику геокультурного простору, геополітичного простору в контексті культури, проблему співвідношення культурних регіонів і місцевої свідомості, проблему культурного ландшафту та його складових. На етапі сьогодення культурна географія переживає етап перелому, коли стихійно сформована „кількість” культурно-географічних досліджень перетворюється на „якість” – вагому теоретико-методологічну основу нової геокультури.

Першим кроком, який є необхідним для геокультурної інтерпретації, є знаходження географічної точки на карті світу та традиційне, яке може здаватись застарілим, описання місцевості. Також досить традиційним і дієвим є такий засіб геокультурного визначення як мандри, але цей засіб являє собою геокультурні дослідження найвищого рівню складності. Саме множина інтерпретацій культури як геокультури, багатогранність методів і форм, засоби творчої інтерпретації наявність протиріч як в середині так і поза наукою перетворюють її на „вічний двигун”, наділяючи її спроможністю постійного розвитку та мобільності.

Розглянемо засобам герменевтизації, які складники притаманні геокультурного простору. З давніх-давен описання географічних особливостей культури в тій чи іншій формі було дуже популярним. Кожен мандрівник завжди вважав за необхідне описати, які традиції та звичаї характерні для земель, що він відвідав, чим вони відзначаються від народів, що там проживають, від нього самого. Насправді, найперші описання мандрівників були першими геокультурними роботами. І нехай ці роботи не носили аналітичного характеру, але вони яскраво і образно розкривали культурну мозаїку нашої планети.

Як вже зазначалось, тематика описання мандрів є дуже популярною і в сучасній геокультурі, і як науковий метод є чи найпопулярнішою. Вчені сьогодення базують свої дослідження і висновки саме на досвіді мандрівників, які аналізують геокультурні образи. Найвірогідніше, що як відокремлена самостійна наука, геокультура народилася у ХХ ст. на стиці таких розвинених наук як культурологія, географія та геополітика. Зародження геокультури та її перших ознак можна знайти в дослідженнях по культурології. Вважається, що геокультура походить в першу чергу від культурології, оскільки остання ніколи не могла обійтись без географічного підходу. Це легко пояснюється тим, що в жодній іншій суспільній науці простір не грав такої великої ролі. Філософія, соціологія і навіть історія легко уходили в область абстракцій, в той час як культурологія завжди знала і мала на увазі конкретну територію, оскільки її дослідження були прив'язані до конкретних точок, ареалів, носіїв конкретної культури.

Спроба знайти територіальну прив'язку для всіх світових культурних просторів і підібрати топоніми, які визначають місцезнаходження

культурних просторів, виявилось основою географічного підходу в геокультурі. Представниками такої школи є такі видатні вчені, як О. Шпенглер, А. Тойнбі, М. Данилевський, Л. Гумільов. Кожен з них розробив свою теорію культурно географічного районування світового простору. Головним представником школи антропологічної географії є видатний німецький вчений Фрідріх Ратцель. Найвідомішими з його робіт відносно антропогеографічних вчень є "Народознавство", "Земля та життя", "Порівняльне землезнавство", які було видано російською мовою на початку ХХ ст. Фрідріх Ратцель був першим вченим, який презентував "людський елемент", тобто гуманістичний елемент у традиційну географічну науку. Фрідріх Ратцель масштабно змалював детальну картину розселення народів і поширення культур.

Багато вчених, як культурологів, так і географів на початку ХХ-го ст. Роблять акцент на вплив природних факторів на культурогенезу. Саме в цей час з'явилися такі поняття як „культурна екологія" та „human ecology". Американська школа К. Уіслера, одного із засновників концепції culture area, плідно працюють саме в цих напрямках. Дж. Стюрт досліджує поведінку людини під впливом природних сил та навколишнього оточення, вивчаючи також культуру людини в певних місцевостях. Свої роботи з аналогічної тематики також видали такі відомі автори послідовники географічного детермінізму, як Елен Черчик Семпл, Елсуорт Хантингтон, Альберт Пері Бригхем та ін..

Але з часом простежується відмова від географічного детермінізму, що й було однією з причин виникнення культурної географії, а іншою причиною було усвідомлення недосконалості описального підходу у вченнях про поширення культур. Чи то культурна географія є соціальною наукою, чи гуманітарною, чи будь-якою ще?

Для того, щоб відповісти на актуальні питання, доцільно виділити базові напрямки геокультурі. Але слід наголосити, що градація є досить умовною, через відсутність у зазначеній науці чітких визначень, а отже:

1. Визначення культурних груп у просторі. Тут знайшли своє місце географія релігії, етнічна географія та лінгвістична географія;

2. Описання різних аспектів творчої діяльності культурних груп. До цього напрямку увійшли географія мистецтва, географія науки, географія культури побуту, географія народної культури, географія масової культури;

Вивчення культурно-географічних аспектів в рамках предмету інших географічних наук. До цієї групи можна включити географію економічної культури, географію культури поселень, географію політичної культури. Для розуміння окремого базового принципу дисципліни, необхідно, перш за все, його описати. Підсумовуючи, слід зазначити, що в геокультурному контексті культурної географії можна виділити окремий напрямок – географію культурних груп, де суттєвими складовими є: геокультура релігії;

етнічна геокультура ; лінгвістична геокультура.

Геокультура релігії обіймає аналіз конфесійної карти світу, вивчаючи розповсюдження релігійних обрядів і традицій, складних комплексів, які є релігіями. Одним із провідних об'єктів вивчення геокультури релігії є аналіз діяльності творців релігії. Мета — по-іншому подивитись на конфесійну карту світу, без звичних кордонів і обмежень.

Етнічна геокультура – друге за об'ємністю спрямування культурно-географічної науки – вивчає етнічну ідентичність в контексті географії. Найважливішим завданням етнічної геокультури є аналіз розповсюдження етнічних груп і субетнічних груп з метою з'ясування причин етноконфліктів. Засновником етнічної географії є У. Коллморген. Лінгвістична геокультура – напрямок культурної географії, фокусом вивчення якого є мова, а основним методом дослідження виступає структурний аналіз. Він включає в себе декілька рівнів – мовні сім'ї, мовні групи, мови безпосередньо, діалекти та говори. Важливим є також той факт, що вивчається також розповсюдження окремих лінгвістичних характеристик однієї мовної одиниці, тобто фонетичних, лексичних, синтаксичних, орфографічних, та ін.

Методи дослідження на які ми маємо спиратись у ході науково-пошукової роботи – різноманітні і їх вибір залежить від того, яку конкретно ситуацію ми маємо вирішувати. Багатовимірність досліджуваного явищеу зумовлює міждисциплінарний характер дослідження, яке базується на різних загальнофілософських, загальнонаукових та спеціальних методах, які взаємодіють, взаємодоповнюються та визначають один одного, що дозволило забезпечити обґрунтованість і достовірність наукових результатів.

Список використаних джерел

1. Воронкова В.Г. *Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. монографія.* / Воронкова Валентина Григорівна. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.
2. *Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках. Редактор – координатор – академик РАН Г.В.Осипов.* – М.: Издательская группа ИНФРА М-НОРМА, 1998. – 488 с.
3. Чумаков А.Н. *Глобализация. Контуры целостного мира: монография.* – 2-е изд., перераб. и доп.- М.: Проспект, 2011. – 432 с.
4. Воронкова В.Г. *Система суспільних та індивідуальних моделей людини у форматі «суспільство-людина» // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії / Гол. ред. В.Г.Воронкова.- Вип.34.- Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2008.- 241 с.- с.11-22.*
5. Кримський С .Б. *Архетипи української культури / С.Б.Кримський // Феномен української культури.- К., 1996.- С.97-98.*
6. Базалук О.А. *Суцність человеческой жизни / О. А. Базалук.* – К.: Наукова думка, 2002. – 270 с.
7. Бех В.П. *Человек и Вселенная: когнитивный анализ: Монография.* – 2-е изд. доп. – Запорожье: Просвіта, 2004. – 148 с.
8. Казначеев В.П. *Феномен человека: космические и земные истоки / В.П. Казначеев.* – Новосибирск: Новосибирское книжное изд-во, 1991. – 128 с.
9. Нікітенко В.О. *Проблемне поле геокультурного феномену: наукові підходи/ В.О. Нікітенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр.- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР».-*

2013.- Вип.71.- С.500-504.

10. Воронкова В.Г., Нікітенко В.О. Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації / В.О. Нікітенко // Гілея (науковий вісник): зб. наук.пр.- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР».- 2013.- Вип.72.- С.487-492.

11. Нікітенко В.О. Загальнолюдські цінності як геоцінності планетарного масштабу: антропологічний вимір / В.О.Нікітенко //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.].- Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2013, № 55. - С. 139-146.

REFERENCES

1.Voronkova V.G. The philosophy of globalization: the socioanthropological, socioeconomic and sociocultural dimensions. Monograph. / V. G. Voronkova. - Zaporozhye: ZSEA Publishers, 2010. - 272 p.

2.Sotsyolohycheskyy Encyclopedic Dictionary. In Russian, anhlyyskom, nemetskom, frantsuzskom and Cesky languages. Editor - Coordinator - Academician of RAS H.V.Osypov. - Moscow: INFRA Yzdatelskaya group M-NORM, 1998. - 488 p.

3.Chumakov A.N. Globalization: monohrafiya. - 2nd ed .. rev. And add. - M.: Prospect, 2011. - 432 p.

4. Voronkova V. System suspilnih individualnih models that have Lyudin formati "suspilstvo-Lyudin" // Gumanitarny News Zaporizkoї derzhavnoї inzhenernoї Academy / Goal. Ed. V.G.Voronkova.- Vip.34.- Zaporizhzhya: Kind of ZDIA, 2008.- 241 S.-s.11-22.

5. Krymska С .B. Archetypes ukraїnskoї Culture / S.B.Krimsky // Phenomenon ukraїnskoї kulturi.- К., 1996.- S.97-98.

6. O.A. Bazaluk The essence of human life / OA Bazaluk. - К .: Naukova Dumka, 2002. - 270 p.

7. V.P. Bech Man and the Universe: cognitive analysis: Monograph. - 2nd ed. ext. - Zaporozhye: Prosvita, 2004. - 148 p.

8. Kaznacheev V.P. The Phenomenon of Man: the cosmic and earthly origins / V.P. Kaznacheev - Novosibirsk: Novosibirsk Book Publishing House, 1991. - 128 p.

9. Nikitenko V.O. Problem field geo-cultural phenomenon: naukovi pidhodi / VO Nikitenko // Gileya (Naukova News): ST. nauk.pr.- К .: ONE type of LLC "NVP" "VIR" .- 2013.- Vip.71.- S.500-504.

10. Voronkova V.G., V.O. Nikitenko Suchasna geoculture yak sotsiokulturny phenomenon kulturnoї globalizatsii / VO Nikitenko // Gileya (Naukova News): ST. nauk.pr.- К .: ONE type of LLC "NVP" "VIR" .- 2013.- Vip.72.- S.487-492 (avtorskih 70%)

11. Nikitenko V.O. Zagalnolyudski tsinnosti yak geotsinnosti of planetary scale: antropologichny vimir / V.O.Nikitenko // Gumanitarny News Zaporizkoї derzhavnoї inzhenernoї Academy [zb.nauk.pr.] .- Zaporizhzhya: Kind of ZDIA, 2013, № 55. - S. 139-146

НИКИТЕНКО В.А., начальник отдела международных связей, кандидат философских наук, доцент кафедры иностранных языков Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина)

E-mail: vitalina2006@ukr.net

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ГЕОЦЕННОСТЕЙ ИНОСТРАННЫМ СТУДЕНТАМ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ СОЦИОГУМАНИТАРНЫХ НАУК

В статье дается анализ методики преподавания геоценностей в процессе

Методика викладання геоцінностей іноземним студентам у процесі вивчення соціогуманітарних наук

изучения социокультурных наук, в частности таких, как социальная философия, культурология, психология, социология, история и другие, которые имеют ряд подразделений и структурных элементов социокультурных наук. Каждая из выше перечисленных наук изучает свои специфические особенности геокультуры, которая объединяет иностранных студентов, но вносит свой некоторый национальный колорит. Именно культура есть тем объединительным механизмом, который может сплотить иностранных студентов и интегрировать их в некоторое сообщество.

Ключевые слова: культура, геокультура, планетарная культура, социогуманитарные науки, планетарное сообщество, иностранные студенты, методика преподавания, национальный колорит

NIKITENKO, VITALINA - Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Assistant Professor of Foreign Languages Department, Zaporizhzhya State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine)

E-mail: vitalina2006@ukr.net

NIKITENKO, VITALINA - Candidate of Philosophical Sciences (PhD), Assistant Professor of Foreign Languages Department, Zaporizhzhya State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine) E-mail: vitalina2006@ukr.net

METHODS OF TEACHING OF GEO VALUES FOR FOREIGN STUDENTS IN STUDYING FIELD OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

The article analyzes the methods of teaching the geo values in the process of studying of social and humanitarian sciences, in particular such as social philosophy, cultural studies, psychology, sociology, history and others that have a number of units and structural elements of the social sciences and humanities. Each of the above sciences study specific features of geoculture that not only integrates international students, but makes a certain national character. That culture is the unifying mechanism that can unite students and integrate them into a community.

Key words: culture, geo-culture, planetary culture, social and human sciences, the planetary society, international students, methods of teaching, national color

*Дата надходження рукопису 20.08. 2015 року
Рекомендовано до публікації 25.08.2015 року*